

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม เป็นกระบวนการวิจัย ที่มุ่งการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชน ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้งานวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนกลุ่มอาชีพอื่นในตำบลต่อไป ซึ่งผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม โดยแบ่งยุคการพัฒนาออกเป็น 4 ยุค ดังนี้

4.1.1 ยุคดั้งเดิม

4.1.1.1 บริบทชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน

ชุมชนพระบาทห้วยต้ม ได้ชื่อตามรอยพระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่บริเวณวัดพระบาทห้วยต้ม ซึ่งแต่เดิมชุมชนพระบาทห้วยต้มยังไม่ได้เป็นหมู่บ้าน เป็นเพียงอาศรมอารามที่หลวงปู่ครูบาวงษ์จำพรรษาอยู่ มีสภาพกร้าง ตั้งอยู่กลางป่าขึ้นตรงกับบ้านนาเลียง หมู่ที่ 1 ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ครูบาวงษ์ซึ่งเป็นชาวบ้านก่อ ปัจจุบัน คือตำบลก่อ อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน เป็นลูกศิษย์ของครูบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทย ก่อนที่ครูบาวงษ์มาจำพรรษาอยู่ ณ วัดพระบาทห้วยต้มแห่งนี้ ได้เดินทางธุดงค์ จาริกเผยแผ่ศาสนาไปตามหมู่บ้านชาวเขาต่างๆที่มีความห่างไกล ความเจริญในแถบอำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง อำเภอสามเงา จังหวัดตาก อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ จากการปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดของครูบาวงษ์ ทำให้ชนเผ่าปกากะญอที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เหล่านั้น เกิดความเลื่อมใสศรัทธา ในเวลาต่อมาในปี พ.ศ.2513 ชนเผ่าปกากะญอที่เลื่อมใสศรัทธาในครูบาวงษ์ จากตำบลแม่ตืน อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก พากันอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ใกล้อารามพระบาทห้วยต้ม จำนวน 13 ครอบครัว รวม 65 คน การที่อพยพมาในครั้งนี้ ทุกคนมีความตั้งใจอยากจะทำอยู่ใกล้วัดหลวงปู่ครูบาวงษ์ เพื่อจะได้มีโอกาสทำบุญและถือศีลปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่ และได้ร่วมมือกันทำการบูรณะวัดพระบาทห้วยต้มให้ดีขึ้น หลังจากนั้นเป็นต้นมาก็ได้มีกลุ่มชนเผ่าปกากะญออพยพเข้ามาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ส่วนมากมา

จากจังหวัดตาก จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน จนกลายเป็นชุมชนใหญ่มากขึ้น (จันทบูรณ์ และคณะ, 2522; ฤชอร, 2544

ในระยะแรกที่ชนเผ่าปกากะญอได้อพยพเข้ามาตั้งเป็นชุมชน โดยมีครูบาวงษ์เป็นผู้นำชุมชนโดยธรรมชาติ มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนและเป็นที่พักของคนในชุมชน ในกรให้คำแนะนำปรึกษา พร้อมทั้งดูแลให้คนในชุมชนอยู่กันอย่างสงบสุข

ชุมชนพระบาทห้วยต้ม ได้รับการแต่งตั้งเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ.2519 ตามพระราชบัญญัติการจัดตั้งหมู่บ้าน พ.ศ. 2457 ชื่อว่า บ้านพระบาทห้วยต้ม หมู่ที่ 8 ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน โดยมีนายบือวา ผ่องพรรณเจริญ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก และในปี พ.ศ.2523 ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านดีเด่น และได้รับพระราชทานแหวนทองคำ

ในปัจจุบันชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็ว โดยแยกหมู่บ้านอย่างเป็นทางการและถูกต้องทั้งหมด 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านพระบาทห้วยต้ม หมู่ที่ 8, บ้านหนองปู หมู่ที่ 9, บ้านหนองบอน หมู่ที่ 11, บ้านเด่นยางมูล หมู่ที่ 12, บ้านหนองนา หมู่ที่ 13, บ้านเด่นทรายมูล หมู่ที่ 14, บ้านหนองเกียง หมู่ที่ 18, บ้านศรีเวียงชัย หมู่ที่ 21, บ้านชัยวงษา หมู่ที่ 22 และบ้านพระบาทพัฒนา หมู่ที่ 23 สาเหตุที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คือ การอพยพเข้ามาของชาวเขาตามญาติพี่น้องและเพื่อนฝูง

ตารางที่ 2 ข้อมูลประชากรชุมชนพระบาทห้วยต้ม

ชื่อหมู่บ้าน/หย่อมบ้าน	หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
1. บ้านพระบาทห้วยต้ม	8	280	664	597	1,261
2. บ้านหนองปู	9	229	657	525	1,182
3. บ้านหนองบอน	11	186	426	458	884
4. บ้านเด่นยางมูล	12	158	372	412	784
5. บ้านหนองนา	13	161	429	365	794
6. บ้านเด่นทรายมูล	14	200	541	514	1,055
7. บ้านหนองเกียง	18	112	278	289	567
8. บ้านศรีเวียงชัย	21	262	719	625	1,344
9. บ้านชัยวงษา	22	244	661	565	1,226
10. บ้านพระบาทพัฒนา	23	125	322	294	616
รวม	10	1,957	5,069	4,644	9,713

สำนักบริหารงานทะเบียน อ.ลี้ : 2550

การจัดการศึกษาในบ้านพระบาทห้วยต้ม เริ่มต้นในปี พ.ศ.2518 โดยครูบาวงษ์ เห็นความสำคัญของการศึกษา เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานของราชการเข้าไปดูแล จึงเปิดโรงเรียนอย่างไม่เป็นทางการ ทำการสอนภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยง เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ความสามารถติดต่อสื่อสารกับสังคมภายนอกได้ ในการเรียนการสอนนั้นทำการสอนทุกวัน ยกเว้นในวันพระและวันสำคัญทางศาสนา ต่อมาในปี พ.ศ. 2519 ภายหลังจากได้รับการยกฐานะให้เป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ จึงได้มีการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลก่อนวัยเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและปูพื้นฐานทางการศึกษาของเด็กก่อนเข้าเรียนในภาคบังคับ มีเขตพัฒนาและสวัสดิการบนพื้นที่สูง 1 ไร่ (ชื่อในปัจจุบัน) เป็นผู้ดูแล และในปี พ.ศ. 2521 มีโรงเรียนบ้านห้วยต้ม (ไชยวงษาอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดลำพูน เปิดสอนการศึกษาภาคบังคับถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ยังมีผู้ปกครองบางส่วนไม่ยินยอมส่งเด็กเข้าเรียน เนื่องจากยังอยู่ในสภาพยากจน และไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาเท่าที่ควร

สภาพทางเศรษฐกิจ

ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีการพึ่งพาธรรมชาติในการดำรงชีวิต โดยการหาของป่ามาบริโภค เช่น ผัก หน่อไม้ เห็ด สัตว์ป่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการทำเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ ปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด ถั่ว ไร่สำหรับการบริโภคในครัวเรือน โดยจับจองพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง แต่ในปี พ.ศ. 2528 ทางอุทยานได้สั่งปิดป่าและเขตอุทยาน เนื่องจากมีการอพยพของประชากรและแผ้วถางป่าเพื่อเป็นพื้นที่ทำกิน และได้มอบหมายให้ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้มมีหน้าที่ในการจัดสรรที่ทำกินให้กับราษฎรในหมู่บ้าน

ในปี พ.ศ.2521 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเยี่ยมเยียนราษฎรหมู่บ้านพระบาทห้วยต้ม ซึ่งชนเผ่าปกากะญออพยพมาจากหลากหลายที่ทั้ง จังหวัดตาก จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน มาอยู่รวมกันเป็นชุมชนใหญ่ ทรงทอดพระเนตรเห็นสภาพพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรชนเผ่าปกากะญอ ทรงมีพระราชดำริว่า “หมู่บ้านแห่งนี้ประสบปัญหาขาดแคลนที่ทำกิน มีข้าวไม่พอบริโภคทุกปีชาวบ้านเป็นโรคขาดสารอาหาร โดยเฉพาะเด็ก และชนเผ่าปกากะญอได้อพยพมารวมกันเช่นนี้ เป็นผลดีในการลดการหักล้างทำลายป่า ลดพื้นที่ปลูกฝิ่นทางอ้อม จะได้ไม่ไปรบกวนปลูกลงให้ชาวเขาเผ่าอื่นอีกด้วย” ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้รับหมู่บ้านพระบาทห้วยต้มให้เป็นหมู่บ้านบริวารอยู่ภายใต้มูลนิธิโครงการหลวง ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา มีการจัดสรรที่ทำกินเพื่อไม่ให้ชาวบ้านบุกรุกพื้นที่ป่า จัดสร้างสาธารณูปโภคในหมู่บ้าน

สภาพทางวัฒนธรรม

ในการดำรงชีวิตประจำวันของชนเผ่าปกากะญอ แต่เดิมนั้นมีความสัมพันธ์กับความเชื่อ ค่านิยม รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีที่ถือปฏิบัติ ได้แก่ การนับถือผี และความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เมื่อมีการอพยพถิ่นฐานมาอยู่ที่บ้านพระบาทห้วยต้มนั้น ความเชื่อในการนับถือผี ได้หมดไป เนื่องจากได้หันมานับถือพระพุทธศาสนา ตามความเลื่อมใสศรัทธาในตัวครูบาวงษ์ เชื่อฟังคำสั่งสอนตามแนวพุทธศาสนา ถือศีล 5 ไม่บริโภคเนื้อสัตว์ และถือเอาวันพระและวันสำคัญทางศาสนาเป็นวันหยุด ไม่มีการทำงาน แต่จะไปทำบุญและฟังเทศน์ที่วัด มีการเวียนเทียนและสวดมนต์ในตอนกลางคืน นอกจากนั้นประเพณีการแต่งงานของชนเผ่าปกากะญอ ยังคงยึดถือความเชื่อดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการทอผ้า โดยเชื่อว่าถ้าหญิงสาวคนใดทอผ้าไม่เป็นจะไม่มีโอกาสได้แต่งงาน แต่ถ้าหญิงสาวคนใดทอผ้าได้ประณีตสวยงาม จะเป็นที่ยกย่องของชายหนุ่มในหมู่บ้าน

4.1.1.2 ประวัติความเป็นมาของผ้าทอกระเหรียงลายโบราณ ชุมชนพระบาทห้วยต้ม

วัฒนธรรมการทอผ้ากระเหรียงลายโบราณ

วัฒนธรรมการทอผ้าของชนเผ่าปกากะญอนั้น เป็นการเรียนรู้จากการสืบทอดจากบรรพบุรุษของชนเผ่าปกากะญอตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสตรีชนเผ่าปกากะญอจะได้รับการสืบทอดบทบาท ในการจัดหาและถักทอเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มสำหรับคนในครัวเรือน ได้สอดคล้องตามคติความเชื่อและให้สืบตามวัสดุท้องถิ่นที่มาใช้ทำสีย้อมผ้า ทุกครัวเรือนเด็กสาวหากมีอายุ 5 ขวบ จะต้องเรียนรู้วิธีการทอผ้าจากแม่ ดังนั้นผู้หญิงชนเผ่าปกากะญอจะต้องทอผ้าเป็นทุกคน ซึ่งการทอผ้าการทอผ้าของชนเผ่าปกากะญอแตกต่างจากการทอทั่วไป คือการทอผ้าของชนเผ่าปกากะญอจะทอด้วยกี่เฮว อุปกรณ์ในการทอมีไม่มากนัก เช่น กี่ทอเฮว ฝ้าย ฝีม เป็นต้น ทำให้การทอสามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก แม้พกพาไปทำงานในไร่ ชนเผ่าปกากะญอมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ จึงเรียนรู้ในสิ่งรอบๆตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการคิดประดิษฐ์ลวดลายผ้าและได้สืบบนบนผืนผ้า

ภาพที่ 1 การทอผ้าแบบกี่เอวของสตรีชนเผ่าปกากะญอ

จากการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม พบว่า ในสมัยนั้นชนเผ่าปกากะญอทุกครัวเรือนจะปลูกฝ้าย เพื่อใช้ในการถักทอเครื่องนุ่งห่ม สำหรับสมาชิกในครอบครัว ฝ้ายที่ชนเผ่าปกากะญอปลูกเป็นฝ้ายพันธุ์พื้นเมือง มีลักษณะลำต้นพอม สูง ไม่แตกพุ่ม ปุยฝ้ายเส้นหยาบ ซึ่งเป็นฝ้ายคุ่น เป็นฝ้ายที่มีสีน้ำตาลอ่อน และฝ้ายขาว มีวิธีการปลูก 2 วิธี คือ ปลูกปนกับข้าวไร่ โดยใช้เมล็ดหวานลงลงในไร่ข้าว หลังจากที่ปลูกข้าวและต้นข้าวสูงประมาณ 1-5 คืบ เมื่อเมล็ดฝ้ายออกเป็นต้นกล้า ถ้ามีจำนวนต้นฝ้ายหนาแน่นเกินไปจะถอนออก เพื่อให้ฝ้ายเจริญเติบโตได้ดี ทั้งนี้การปลูกฝ้ายปนกับข้าวไร่ นั้น ต้นฝ้ายจะไม่แย่งอาหารต้นข้าว และไม่ทำให้ข้าวชะงักการเจริญเติบโต สามารถเก็บเกี่ยวข้าวได้ก่อนฝ้ายโดยไม่ทำให้ต้นข้าวเสียหาย และอีกวิธีหนึ่งเป็นการปลูกปนกับพืชสวนครัวในบริเวณบ้านหรือสวนใกล้บ้าน ซึ่งปลูกได้จำนวนจำกัด เนื่องจากมีพื้นที่น้อย ต้องแบ่งปลูกกับพืชหลายชนิด

การปลูกฝ้ายใช้เวลาในการเติบโตจนสามารถเก็บปุยฝ้ายได้ประมาณ 5 เดือน ซึ่งมีช่วงเวลาในการปลูกฝ้ายอยู่ 2 ช่วง คือ ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน จะเริ่มเก็บเกี่ยวปุยฝ้ายได้ตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม และระหว่างเดือนกรกฎาคมหรือหลังจากนี้จะเริ่มเก็บได้ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม ในการเก็บฝ้ายนั้นจะเลือกเก็บเฉพาะสมอฝ้ายที่แห้งและแตกแล้วเท่านั้น การเก็บรักษาจะเก็บในภาชนะจักสาน เช่น กระบุงหรือตะกร้า เพื่อให้มีการระบายความชื้นและการถ่ายเทอากาศได้ดี สามารถเก็บรักษาได้นานไม่ขึ้นรา เพื่อที่จะนำมาปั่นเป็นเส้นด้าย ซึ่งมีขั้นตอนการปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นด้าย ดังนี้

1. การนำสมอฝ้ายไปตากแดด เพื่อให้ปุ๋ยฝ้ายฟูตัว โดยนำสมอฝ้ายที่เก็บได้เมื่อสุกเต็มที่มา แคะเปลือกนอกที่เป็นสีดำออก จนเหลือแต่ปุ๋ยฝ้ายที่ห่อหุ้มเมล็ด มาใส่ภาชนะขนาดใหญ่ เช่น กระด้ง แล้วตากแดด ประมาณ 3-4 วัน จนกว่าปุ๋ยฝ้ายจะแห้งสนิท และฟูตัวขึ้นโดยหมั่นกลับอยู่เสมอ

2. การหีบฝ้าย เป็นการแยกเมล็ดฝ้ายออกจากปุ๋ยฝ้าย โดยใช้เครื่องหีบฝ้าย ที่ทำด้วยไม้มี ลักษณะฟันเฟือง คล้ายเครื่องบดปลาหมึก โดยป้อนฝ้ายเข้าไปในแกนกลาง ปุ๋ยฝ้ายจะถูกดึงแยก ออกจากเมล็ด ได้เป็นปุ๋ยฝ้ายที่เตรียมนำมาปั่นเป็นเส้นด้าย

3. การสาวเส้นใย โดยการนำปุ๋ยฝ้ายที่แยกเมล็ดออกแล้ว มาสาวโดยใช้อุปกรณ์ที่มี ลักษณะคล้ายคันธนู มีด้ามจับทำด้วยไม้ ใช้สาวเส้นใยโดยคิดสายให้ปุ๋ยฝ้ายฟูตัว ไม่ติดกัน แล้ว นำไปทำให้เป็นท่อนยาวโดยใช้ไม้ล่อฝ้าย

4. การปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นด้าย เป็นการนำเส้นใยของปุ๋ยฝ้ายมาปั่นเพื่อให้เป็นเส้นด้าย โดยใช้ อุปกรณ์ในการปั่น ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ ไนสำหรับกรอด้วยมีลักษณะเป็นเหล็ก แท่ง ยาวประมาณ 6 นิ้ว และวงล้อสำหรับหมุน โดยมีสายพานโยงถึงกัน เมื่อหมุนวงล้อแกนไนก็จะ หมุน การปั่นฝ้ายด้วยมือจะมีเส้นด้ายนำ โดยใช้มือถือปุ๋ยฝ้ายและด้ายนำ มืออีกข้างหมุนตามเข็มนาฬิกา เมื่อแกนไนหมุนเอาเส้นใยฝ้ายออกก็จะได้ออกมาเป็นเส้นด้าย

ในอดีตชนเผ่าปกเกอญอ มีการย้อมสีเส้นด้ายที่ได้ด้วยสีธรรมชาติ เช่น สีของเปลือกไม้ สี ของใบไม้ ดอกไม้ ดินโคลน เป็นต้น สีที่ได้ส่วนใหญ่มักเป็นสีดำ น้ำตาล เหลือง เขียว เป็นต้น วิธีการย้อมไม่มีมาตรฐานในการวัด ส่วนประกอบขึ้นอยู่กับการประมาณหรือคาดคะเนตามความพึง พื่อใจของผู้ย้อม โดยอาศัยประสบการณ์และความชำนาญ ดังนั้นสีที่ได้จากการย้อมในแต่ละครั้งจึง ไม่เหมือนกัน

ภาพที่ 2 ฝ้ายที่ยังไม่ได้ย้อมสี ฝ้ายที่ได้จากการย้อมสีธรรมชาติและฝ้ายที่ได้จากการย้อมสีเคมี

ผ้าทอของชนเผ่าปกากะญอจะมีเอกลักษณ์คือผ้าที่ทอจะมีขนาดเล็ก แคบ จึงทำให้เครื่องนุ่งห่มของชนเผ่าปกากะญอ มีรอยต่อในการเย็บเป็นตัวเสื้อ เมื่อนำมาเย็บประกอบติดกันไม่มีส่วนโค้งเว้า ลวดลายของตัวเสื้อได้มาจากตำนานที่เล่าขานนานมาคือลายงูเหลือม และมีการอนุรักษ์ลายผ้าไว้ตลอดชั่วอายุคน การอนุรักษ์ลายงูเหลือมซึ่งคนส่วนใหญ่จะบอกว่าเป็นลายดอกไม้ แต่ชนเผ่าปกากะญอจะรู้กันว่าเป็นลายของงูเหลือม และประเพณีการสวมใส่เสื้อผ้าก็ยังคงอนุรักษ์ไว้ จากความเชื่อและการให้เกียรติในการใช้เครื่องนุ่งห่ม หากมีประเพณีที่สำคัญในชุมชนชนเผ่าปกากะญอทุกคนจะต้องแต่งกายประจำเผ่าของตนเอง เนื่องจากมีความเชื่อในการสวมใส่ว่าหากสวมใส่เสื้อประจำเผ่าในการประกอบพิธีต่างๆ จะทำให้ชีวิตดี และทำให้การประกอบพิธีต่างๆ มีความศักดิ์สิทธิ์ จากความเชื่อนี้ชนเผ่าปกากะญอจึงยึดถือและปฏิบัติตามมาโดยตลอด

ภาพที่ 3 การแต่งกายในชุดแต่งกายประจำเผ่าในการประกอบพิธีทางศาสนา

ชนเผ่าปกากะญอจะมีเอกลักษณ์ในการแต่งกาย ที่ยังคงยึดถือวัฒนธรรมและประเพณีนี้ อย่างเคร่งครัด โดยการแต่งกายของผู้หญิงสาวจะสวมชุดยาวสีขาว และผู้หญิงที่แต่งงานแล้วก็จะ สวมใส่เสื้อคนละท่อน คือนุ่งผ้าซิ่นและเสื้อที่ทอขึ้นใช้เอง สาเหตุที่ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วต้องนุ่งคน ละท่อนเพราะเป็นการให้เกียรติแก่ผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงาน

ภาพที่ 4 การแต่งกายของผู้หญิงชนเผ่าปกากะญอ

- ผู้หญิงที่ยังไม่แต่งงานจะนุ่งห่มแบบเป็นชุดยาวสีขาว

- ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะนุ่งห่มแบบคนละท่อน

จากการที่ชนเผ่าปกากะญอต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ แม่น้ำลำธาร ขุนเขาป่าไม้ในการดำรงชีวิต ชนเผ่าปกากะญอมีความผูกพันกับป่า รักและหวงแหนธรรมชาติมาก การนำวิถีธรรมชาติมาใช้ในปัจจุบันของชนเผ่าปกากะญอ คือการปลูกฝ้ายมาใช้ในการทอผ้า การใช้เปลือกไม้ ใบไม้ ดอกไม้ ดินโคลน มาเป็นสีย้อมผ้า ดังนั้นเมื่อนำวิถีธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ จึงได้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้เพื่อสืบต่อลูกหลานในอนาคต เมื่อนำมาใช้ก็จะทำการทดแทนเพื่อไม่ให้หมดไปจากป่า และได้สั่งสอนลูกหลานสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 5 พิธีการบวชป่าชุมชนของชุมชนพระบาทห้วยต้ม

ตำนานของผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณ

จากคำบอกเล่าของ นางสาวทอง เงินเลิศสกุล ประชาญ์ชาวบ้าน ที่เข้าร่วมเวทีสร้างตำนานได้เล่าตำนานผลิตภัณฑ์ที่สืบทอดมาจากผู้เฒ่าผู้แก่ให้ฟังว่า ก่อนนั้นได้มีสามีภรรยาคู่หนึ่ง แต่งงานกันแล้วได้ปลูกบ้านอยู่ในป่าท้ายหมู่บ้าน อาศัยปลูกพืชผักและเลี้ยงหมูเป็นอาชีพ ทั้งสองคนไม่ถูกมือยุคนั้นหนึ่งสามีนอนหลับและฝันร้ายในความฝันได้ฝันว่ามีไฟไหม้บ้านทำให้ตื่นขึ้น และคิดในใจว่าจะต้องบอกกับภรรยาว่าวันรุ่งขึ้นไม่ต้องปล่อยหมูออกจากเล้า (สมัยก่อนการเลี้ยงสัตว์จะปล่อยให้ออกหากินเองและจะเข้าเล้าเมื่อตกค่ำแล้ว) แต่พอตื่นเช้าก็ลืมบอกภรรยา เพราะรีบออกไปทำงาน พอดกเย็นจึงนึกขึ้นได้ว่าไม่ได้บอกกับภรรยาว่าไม่ให้ปล่อยหมู ฝ่ายภรรยา (ทราบชื่อว่ามีเอ)

เมื่อตื่นเช้าขึ้นมาถึงปล่อยหมูให้ออกหากินตามปกติ ต่อเมื่อได้ยินเสียงหมูร้องจึงวิ่งไปดู นางมีเอเห็นหมูเหลื่อมกำลังกินหมูของตน จึงได้เอาไม้ตีงู ทำให้งูโกรธจึงรัดเอานางมีเอเข้าไปในถ้ำ เนื่องจากงูเหลื่อมที่กำลังกินหมูเข้าไปจนอิ่มจึงยังไม่กินนางมีเอทันที แต่เอานางมีเอไปไว้ในถ้ำเพื่อรอเวลาหัวอีกครั้งหนึ่ง นางมีเอเมื่อถูกงูเหลื่อมลากเอามาไว้ในถ้ำก็ร้องไห้เพราะไม่รู้จะออกจากถ้ำได้อย่างไร แต่โชคคือนางมีเอได้เอาที่ทอผ้าแบบเอวและอุปกรณ์เข้าไปด้วย พร้อมทั้งอาหารที่นางมีเอเตรียมไว้สำหรับที่จะไปทอผ้ากับคนในหมู่บ้าน จึงได้ทอผ้าในถ้ำแต่คิดสายไม่ออก ธรรมชาติของงูเมื่อกินอาหารเข้าไปแล้วก็จะคายเอาของเสีย (เศษกระดูก) ออกมา นางมีเอเห็นงูเหลื่อมเอางูรัดกับก้อนหินแล้วห้อยหัวลงมาทำให้เห็นลายบนตัวงูเหลื่อมอย่างชัดเจน ทำให้นางมีเอคิดออกว่าจะทำลายผ้าให้เหมือนลายงูเหลื่อม นางมีเอจึงลงมือทอผ้าโดยใช้ลายบนตัวงูเหลื่อมเป็นแบบอย่าง ส่วนสามีนางมีเอเมื่อกลับถึงบ้านจึงนึกขึ้นได้ว่าลืมบอกนางมีเอไม่ให้ปล่อยหมูจึงรีบออกตามหานางมีเอแต่ก็ไม่พบ จึงไปหาตามป่าได้พบรอยงูที่ลากนางมีเอไป และได้ตามรอยไปจนพบทางเข้าถ้ำแต่ไม่สามารถเข้าไปได้ ได้แต่ร้องเรียกนางมีเอให้ออกมาส่วนนางมีเอเมื่ออยู่ในถ้ำก็ไม่ได้ยินเสียงเรียกของสามีจึงยังคงทอผ้าต่อไปเรื่อยๆจนเสร็จ สามีนางมีเอ เมื่อตามหาแล้วไม่พบจึงคิดว่านางมีเอคงถูกงูกินไปแล้ว ทำให้เสียใจมากเลยฆ่าตัวเองตายตรงทางเข้าถ้ำนั่นเอง เมื่อนางมีเอทอผ้าเสร็จแล้วจึงคิดหาทางออกจากถ้ำจนได้ แต่เมื่อออกมาพบว่าสามีของนางได้ตายไปแล้วจึงฆ่าตัวเองตายตามสามีไป ต่อมาได้มีชาวบ้านมาพบจึงนำศพของคนทั้งสองกลับหมู่บ้านและพิธีตามประเพณี ตั้งแต่นั้นมาจึงได้มีการเล่าขานกันว่าลายงูเหลื่อมเป็นลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าปกากะญอสืบต่อกันมา และจะสั่งสอนลูกหลานให้มีความอดทนในการทอผ้า โดยเล่าเรื่องของนางมีเอให้แก่ลูกหลานฟังก่อนที่จะทำการสอนให้ลูกหลานทอผ้า เป็นตำนานที่ได้เล่าสู่กันมาเป็นเวลาช้านาน จากตำนานที่เล่าขานทำให้ทราบถึงภูมิปัญญาของชนชนเผ่าปกากะญอ ต่อผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาด้านความคิด จิตใจ และความเชื่อในเรื่องของอดีต

4.1.2 ยุคก่อตั้งกลุ่มทอผ้าพระบาทห้วยต้ม

หัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือกะเหรี่ยงลายโบราณ ของชนเผ่าปกากะญอบ้านพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นการทอผ้าที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของชนเผ่าปกากะญอตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน การทอผ้าของปกากะญอจะทำหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรแล้วเสร็จ ซึ่งสตรีชนเผ่าปกากะญอ จะได้รับการสืบทอดบทบาทในการจัดหาและถักทอเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มสำหรับคนในครัวเรือน ได้สอดใส่ลวดลายตามคติความเชื่อและให้สีสันทตามวัสดุท้องถิ่นที่มาใช้ทำสีย้อมผ้า ซึ่งการทอผ้าในสมัยอดีตยังไม่เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป สตรีชนเผ่าปกากะญอบ้านพระบาทห้วยต้มทอผ้าฝ้ายเพื่อไว้สวมใส่ภายในครัวเรือนเท่านั้น

ไม่ได้มีการจำหน่าย หลังจากมีการคมนาคมสื่อสารกับคนภายนอก ได้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม วัดพระบาทห้วยต้ม และได้เห็นผ้าที่ชนเผ่าปกากะญอสวมใส่ได้เห็นความมหัศจรรย์ของลายผ้า จึงได้ขอซื้อเพื่อนำไปสวมใส่บ้าง การทอผ้าของชนเผ่าปกากะญอในสมัยนั้นเป็นสืบทอดมา เช่น สีขาวและสีน้ำตาลหม่น ซึ่งได้มาจากสีของฝ้ายที่ปลูก

จากการสัมภาษณ์ประธานวิสาหกิจชุมชน คือ นางสาวทอง เงินเลิศสกุล พบว่า ศูนย์พัฒนา และสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดลำพูน เป็นหน่วยงานที่ริเริ่มและสนับสนุนโครงการการทอผ้าที่เอวของชนเผ่า ปกากะญอในชุมชนพระบาทห้วยต้ม ในปี พ.ศ. 2530 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการทอผ้าที่เอวให้เป็นอาชีพที่ยั่งยืนให้กับสตรีในชุมชน ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 มูลนิธิโครงการหลวงได้เข้ามาส่งเสริมอาชีพการทอผ้าให้แกสตรีในชุมชนพระบาทห้วยต้ม โดยร่วมมือกับศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ในการจัดโครงการส่งเสริมการปั่นด้ายลินิน แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากวัสดุที่ใช้หายากและไม่ใช้วัสดุในท้องถิ่น

การจัดตั้งกลุ่มทอผ้าได้เริ่มต้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2535 โดยศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ได้เล็งเห็นการพัฒนารายได้จากการทอผ้า โดยการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตรและประเทศสาธารณรัฐเกาหลีในการจัดตั้งกลุ่ม โดยมีการดำเนินงานโดยสมาชิกกลุ่ม และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นเงิน 20,000 บาท เป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มนำไปใช้ในการดำเนินงาน โดยในการจัดตั้งครั้งแรกกลุ่มมีชื่อว่า กลุ่มทอผ้าพระบาทห้วยต้ม มีสมาชิก 20 คน โดยแบ่งคณะกรรมการออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผลิต และฝ่ายการตลาด โดยฝ่ายผลิตมีหน้าที่ในการผลิตทุกขั้นตอน และฝ่ายการตลาดมีหน้าที่รับซื้อ จำหน่าย จัดหาตลาด จัดหาวัตถุดิบ ตลอดจนการจัดทำบัญชี มีคณะกรรมการชุดก่อตั้ง คือ

1. ประธานกลุ่ม ได้แก่ นางสาวทอง เงินเลิศสกุล
2. คณะกรรมการฝ่ายผลิต ได้แก่ สมาชิกกลุ่ม
3. คณะกรรมการฝ่ายการตลาด ได้แก่ นางวันดี คำปา และนางเปะและ ธารสุข กระจ่าง

สมาชิกกลุ่มได้ทำการผลิตสินค้า และนำไปฝากที่ขายตามร้านค้าในหมู่บ้าน โดยการฝากขายในรูปกลุ่ม แต่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีรูปแบบไม่กึ่งชนิด เช่น ผ้าซิ่น เสื้อ และถุงย่าม การแปรรูปเป็นเสื้อที่ใช้สวมใส่ก็จะเย็บด้วยมือ เพราะเป็นที่ทอเอวจะมีขนาดเดียวไม่กว้างเท่าที่อื่นๆ สีที่ข้อมส่วนใหญ่จะเป็นสีที่ได้มาจากธรรมชาติ และลวดลายไม่เหมือนใคร หลังจากที่มีการจัดตั้งกลุ่มและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ พบว่ามีจุดอ่อนคือ ผ้าที่ข้อมด้วยสีธรรมชาติสีจะตกเมื่อนำไปซักและสีไม่คงทน เจ้าหน้าที่เคยทักจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จึงได้ให้คำแนะนำในการทอด้วยฝ้ายสำเร็จ เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการผลิตและสีของผ้าทอไม่ตก กลุ่มจึงเปลี่ยนจากการใช้สีข้อมธรรมชาติมาใช้ฝ้ายสำเร็จที่หาซื้อได้จากตลาดนับแต่นั้นเป็นต้นมา

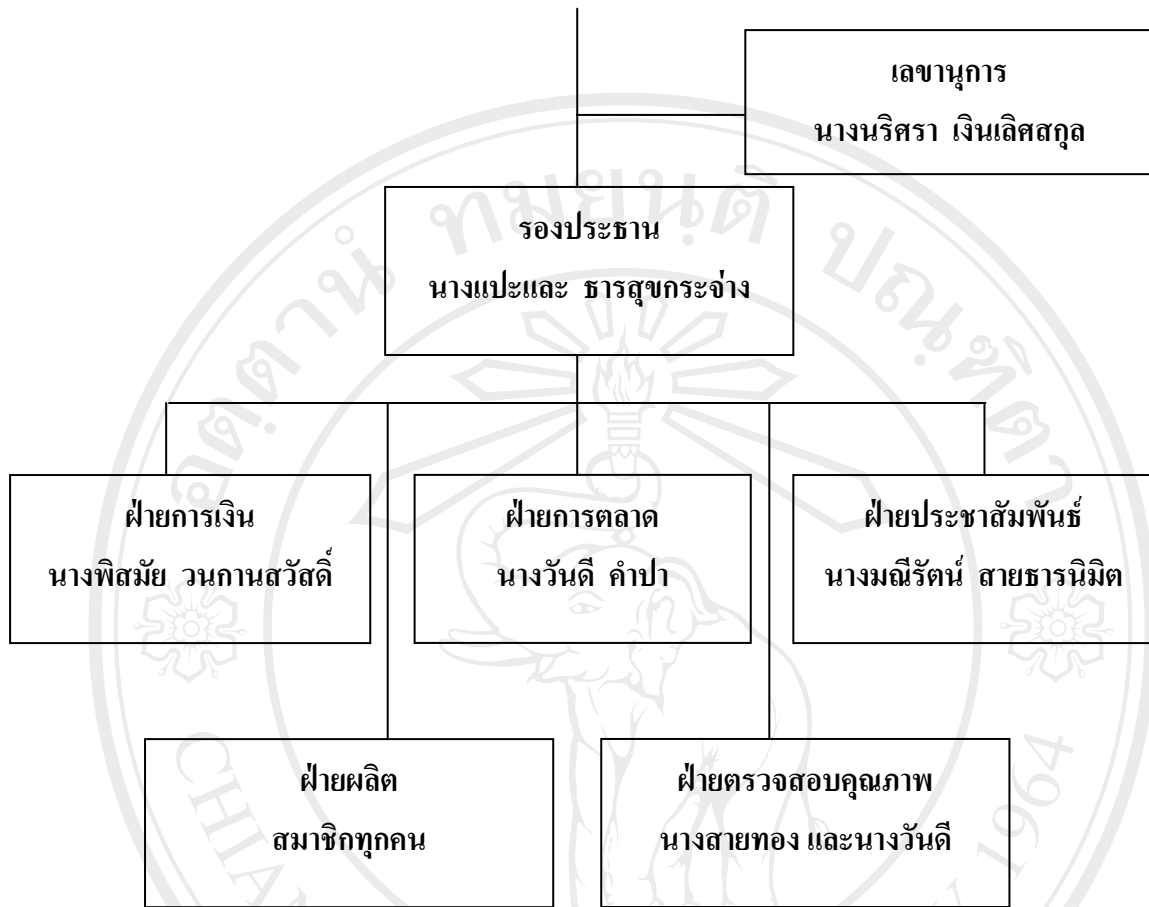
4.1.3 ยุคพัฒนาการ

ในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการริเริ่มโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งส่งเสริมให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพขึ้นในท้องถิ่น เป็นการรักษากฎมบัญญัติจากผู้เฒ่าผู้แก่ และนำมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยี สร้างรายได้ ก่อให้เกิดอาชีพเสริม โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น กลุ่มทอผ้าได้คัดเลือกผลิตภัณฑ์ผ้าชิ้นกะเหรี่ยงลายโบราณ เข้ารับการคัดสรรเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้ม และได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับห้าดาว ทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมมากขึ้น รวมทั้งมีส่วนทำให้ชุมชนพระบาทห้วยต้มเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นด้วย ในปีต่อมา กลุ่มก็ได้ทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และนำสินค้าเข้ารับการคัดสรรสุดยอดสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กับกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยอย่างต่อเนื่อง และได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ดิอันดับหนึ่งใน 120 หมู่บ้านทั่วประเทศ และเป็นอันดับที่ 16 ของภาคเหนือ ในปี 2549

เมื่อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้รับการคัดสรรให้เป็นสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ทำให้กลุ่มมีความแข็งแรงมากยิ่งขึ้น มีการดำเนินงานเป็นในทิศทางที่ดี กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้มจึงมีการรับสมาชิกเพิ่มมากขึ้น จากเดิม 20 คน เป็น 75 คน และมีการประชุมเพื่อตั้งกฎ กติกาในการอยู่ร่วมกันของสมาชิก และได้ร่วมกันคัดเลือกคณะกรรมการ โดยจัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้คณะกรรมการแต่ละคนรับผิดชอบอย่างเหมาะสมตามความถนัดของแต่ละบุคคล โดยแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ประธาน
นางสายทอง เงินเลิศสกุล

แผนภูมิที่ 2 การแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณ
ชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จากแผนภูมิ จะเห็นได้ว่า มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการบริหาร ทำหน้าที่ต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 3 บทบาทของคณะกรรมการกลุ่ม

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	บทบาท/หน้าที่
นางสายทอง เงินเลิศสกุล	ประธาน	ควบคุมการทำงานของฝ่ายต่างๆ บริหารการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ควบคุมดูแลสมาชิก
นางเปะและ ธารสุขกระจ่าง	รองประธาน	ปฏิบัติงานแทนหน้าที่ประธาน และช่วยเหลืองานของประธานกลุ่ม
นางนริศรา เงินเลิศสกุล	เลขานุการ	จัดบันทึกและสรุปรายงานการประชุม ตลอดจนติดต่อประสานงาน
นางพิสมัย วนกานสวัสดิ์	ฝ่ายการเงิน	จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ต่างๆ ในการ ดำเนินกิจกรรมของกลุ่มให้เป็น ปัจจุบัน
นางวันดี คำปา	ฝ่ายการตลาด	จัดหาตลาด ขายผลิตภัณฑ์ และรับผิดชอบในการออกร้านแสดง สินค้า ทำการส่งเสริมการตลาด
นางมณีรัตน์ สายธารนิมิต	ฝ่ายประชาสัมพันธ์	ดูแลลูกค้า รวมทั้งการติดต่อ ประสานงาน
ของสมาชิกทุกคน	ฝ่ายผลิต	ดำเนินการผลิตสินค้า การแปรรูป จัดหาวัตถุดิบ
นางสายทอง เงินเลิศสกุล และนางวันดี คำปา	ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ	ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพสินค้า ให้ได้มาตรฐาน

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณ มีสมาชิก 75 คน โดยทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆภายนอก ทั้งงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ การอบรมให้ความรู้ รวมถึงการให้กู้ยืมเงินลงทุนโดยไม่คิดดอกเบี้ย

กลุ่มมีการระดมทุน ในรูปของสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงลายโบราณชุมชน พระบาทห้วยต้ม โดยให้สมาชิกซื้อหุ้นได้ไม่เกิน 100 หุ้น ในราคาหุ้นละ 10 บาท มีการออมเดือนละ 1 ครั้ง เงินที่ได้จากการออมทรัพย์จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. แบ่งเป็นเงินกองกลาง เพื่อซื้อฝ้ายและอุปกรณ์การทอผ้าเพื่อนำมาหมუნเวียนภายในกลุ่ม และมีการจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคาต้นทุน
2. ปล่อยกให้กับสมาชิก โดยมีการคิดดอกเบี้ยร้อยละ 3
3. 70% ของกำไรจะมีการปันผลให้กับสมาชิก และ 30% ใช้เป็นค่าใช้จ่ายภายในกลุ่ม และค่าตอบแทนแก่ คณะกรรมการ

ในการจำหน่ายสินค้า สมาชิกจะผลิตและส่งจำหน่ายที่ศูนย์จำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยจะมีฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ เป็นผู้พิจารณาในการรับซื้อสินค้า หากผ่านการตรวจกลุ่ม จะรับซื้อผ้าทอจากสมาชิก สมาชิกจะได้รับเป็นเงินสด แต่หากผ้าไม่ได้มาตรฐาน กลุ่มจะไม่รับซื้อ แต่สมาชิกสามารถฝากขายได้ สมาชิกจะได้รับเงินต่อเมื่อมีผู้มาซื้อสินค้าเหล่านั้น

4.1.4 ยุคปัจจุบัน : วิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม

ในปี พ.ศ. 2548 กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณพระบาทห้วยต้ม ได้ยื่นทะเบียนวิสาหกิจชุมชนตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2548 โดยทำการขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นวิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้ม ซึ่งมีหลักการว่าวิสาหกิจชุมชนจะต้องเกิดจากกิจการที่ชุมชนเป็นเจ้าของ ริเริ่มสร้างสรรค์จากกระบวนการเรียนรู้ก่อให้เกิดผลผลิตในกระบวนการชุมชน ซึ่งเกิดจากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล เกิดเป็นการบูรณาการ และทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ในการขึ้นทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มนั้น รัฐจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการตลาด ความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2550 วิสาหกิจชุมชน (ผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณ) ชุมชนพระบาทห้วยต้ม ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น โดยกลุ่มมีการพัฒนาการผลิต มีการใช้ฝ้ายคุณภาพดี มีความคงทน และมีความสม่ำเสมอของเส้นฝ้าย และการข้อมสีธรรมชาติ จนได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนได้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ขึ้น ณ ศูนย์วิจัยหัตถกรรมบ้านห้วยต้ม โดยใช้อาคารเดิมของศาลาครุบา ซึ่งอยู่ใจกลางชุมชนพระบาทห้วยต้ม เป็นสถานที่ดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน และเป็นสถานที่จัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน (ผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณ) ชุมชนพระบาทห้วยต้ม และสินค้าหัตถกรรมต่างๆของชุมชนพระบาทห้วยต้ม

รวมทั้งชุมชนใกล้เคียง เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ วันที่ 19 เมษายน 2550 โดยได้รับงบประมาณส่วนหนึ่งจากภาคเอกชน คือ บริษัทสยามแลนด์ นครปฐม จำกัด ผู้ผลิตสินค้ายี่ห้อแดงโม จำนวน 300,000 บาท เพื่อการสร้างงานในชุมชน ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องจากการผลิตเสื้อเหลืองสมานลันท์ ในวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 พรรษา ในปี พ.ศ. 2549 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้คนเหล่านั้นได้มีความเป็นอยู่ที่ดี และมีอาชีพ โดยได้จัดทำเสื้อผ้าทอกระเหรี่ยงขึ้นภายใต้ตราสินค้าปากะญอ และได้้นำตราสัญลักษณ์ 80 พรรษามาตัดเย็บลงบนตัวเสื้อ โดยได้มีการขออนุญาตอย่างถูกต้อง

ในการจัดโครงสร้างของคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนนั้น พิจารณาตามความเหมาะสมในการทำหน้าที่นั้นๆ โดยการตัดสินใจของสมาชิก สำหรับการคัดเลือกประธานและคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนนั้น ตำแหน่งประธานวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม สมาชิกจะพิจารณาจากความเป็นผู้นำ การกล้าแสดงออก คิดเป็น เสียสละ และมีความคล่องตัวในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการ ส่วนคณะกรรมการในตำแหน่งอื่นๆ จะพิจารณาคุณสมบัติโดยรวมจากความสามารถในการเสียสละเวลาทำงานให้กับวิสาหกิจชุมชนและการเป็นผู้มีความรับผิดชอบรวมถึงเป็นผู้ที่ยอมรับของสมาชิกเป็นต้น สำหรับวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มพบว่าผู้นำคนสำคัญที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มมีเพียงไม่กี่คนเท่านั้น ซึ่งเป็นผู้ที่อายุยังไม่มากนัก ประกอบกับมีความรอบรู้มากกว่าคนอื่นๆ จึงได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก

คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนคนอื่นๆ และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เห็นว่า ผู้นำ คือนางสายทอง เงินเลิศสกุล และคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน เช่น นางวันดี คำป่า นางนริศรา เงินเลิศสกุล นางมณีรัตน์ สายธารนิมิต เป็นคนรุ่นใหม่ ที่มีความรอบรู้ มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ และมีความคล่องตัวในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ มีความกล้าที่จะเข้าไปติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐเมื่อมีปัญหาที่ต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ และมีความพร้อมในการทำงาน ครอบครัวให้การสนับสนุนไม่มีภาระทางบ้าน สามารถไปไหนมาไหนได้สะดวกเป็นตัวแทนวิสาหกิจชุมชนไปประสานงาน ร่วมประชุม อบรม หรือสัมมนา เพราะส่วนใหญ่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนจะเป็นผู้สูงวัย ไม่มีความคล่องตัว และมีภาระครอบครัว ไม่สามารถไปไหนมาไหนได้

สำหรับสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน จะมีอายุค่อนข้างมาก และมีครอบครัวแล้ว สมาชิกวัยรุ่นหรือวัยหนุ่มสาวส่วนใหญ่จะทำงานรับจ้างทั่วไป และบางส่วนจะรับจ้างทำเครื่องเงินภายในชุมชน สมาชิกที่มาร่วมทำกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน ณ ศูนย์เรียนรู้ จะได้รับเงินเป็นค่าตอบแทนจากการขายผลิตภัณฑ์ให้กับวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม เพิ่มขึ้น 10% ของราคาผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 6 ศูนย์วิจัยงานหัตถกรรมบ้านห้วยต้ม

ภาพที่ 7 สภาพภายในศูนย์วิจัยงานหัตถกรรมบ้านห้วยต้ม

ในการทำกิจกรรมของสมาชิก สมาชิกจะมาร่วมกันทำกิจกรรมที่ศูนย์เรียนรู้ ในการทอผ้า การปั่นด้าย การขึ้นรูปตัวผ้า และจำหน่ายให้แก่วิสาหกิจชุมชน สมาชิกสามารถจำหน่ายได้ทั้งที่ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งปัจจุบันดำเนินกิจการโดยนางวันดี คำปา โดยใช้เงินลงทุนส่วนตัว แต่ทำในลักษณะของศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน และอีกแห่งหนึ่งคือ ศูนย์วิจัยงานหัตถกรรมบ้านพระบาทห้วยต้ม (ศูนย์เรียนรู้) ซึ่งเป็นสถานที่ดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนด้วย จากการสัมภาษณ์สมาชิกกล่าวว่า การรับซื้อจะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ หากผ่านการตรวจวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มจะรับซื้อผ้าทอจากสมาชิกและนำส่งต่อให้ฝ่ายแปรรูปต่อ สมาชิกจะได้รับเป็นเงินสด แต่หากผ้าไม่ได้มาตรฐาน วิสาหกิจชุมชนจะไม่รับซื้อ แต่สมาชิกสามารถฝากขายได้ และจะไม่นำมาแปรรูป สมาชิกจะได้รับเงินต่อเมื่อมีผู้มาซื้อสินค้าเหล่านั้น ซึ่งจากการสอบถามกรรมการฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ ได้ให้ข้อมูลว่า ในการคัดคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะดูจากกลดลายของผ้าที่ใช้ทอ การลงน้ำหนัก ความสม่ำเสมอในการทอ รวมไปถึงการให้สีสันทนหลายผ้า เนื่องจากปัจจุบันผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้สีธรรมชาติในการย้อมจะได้รับความนิยมมากกว่า ประธานวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม ได้ให้ข้อมูลว่า ปัจจุบันหลังจากได้รับงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ขึ้น นี้จะมีคณะกรรมการและนักท่องเที่ยวนำเข้ามาเยี่ยมชมกิจกรรมการทอผ้า ณ ศูนย์เรียนรู้ อยู่บ่อยครั้ง ทำให้สมาชิกมีการหมุนเวียนสับเปลี่ยนกันมาทำกิจกรรม ณ ศูนย์เรียนรู้ เพื่อต้อนรับคณะกรรมการและนักท่องเที่ยวนักคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนจึงได้สร้างเงื่อนไขให้กับสมาชิกว่า ถ้าสมาชิกรายใดร่วมทำกิจกรรมกับวิสาหกิจชุมชน ณ ศูนย์เรียนรู้ เมื่อนำผลิตภัณฑ์มาขายให้กับวิสาหกิจชุมชนจะได้รับเงิน อีก 10% ของราคาผ้า หากมาร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง หรือหากรายใดมีหนี้สินกู้ยืมจากวิสาหกิจชุมชน ก็จะหักเงิน 10% ชำระคืนหนี้เงินกู้ เพื่อเป็นการลดภาระหนี้สินแก่สมาชิก โดยข้อเสนอนี้ได้ผ่านการเห็นชอบจากสมาชิกแล้ว

ภาพที่ 8-9 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มร่วมกันทำกิจกรรมที่ศูนย์เรียนรู้ในการทอผ้า
การปั่นด้าย การขึ้นรูปตัวผ้า

ในด้านเงินทุนหมุนเวียนภายในวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม วิสาหกิจชุมชนมีการระดมทุนในรูปของสหกรณ์ออมทรัพย์ผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณสืบต่อมาจนปัจจุบัน (ข้อมูลไม่ได้รับการเปิดเผยเป็นตัวเลข) และมีการกู้ยืมเงินทุนโครงการเศรษฐกิจชุมชน ของกรมการพัฒนาชุมชน โดยผ่านทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย กลุ่มละ 100,000 บาท โดยส่งคืนปีละ 20,000 บาท จำนวน 5 ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ย ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผ้าทอ ในปี 2546 ได้ทำการส่งใช้ไปแล้ว 4 ปี เป็นเงิน 80,000 บาท และ ปี 2549 ได้ส่งใช้ไปแล้ว 2 ปี เป็นเงิน 40,000 บาท

การแบ่งปันผลกำไรจะแบ่งในรูปของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณ สมาชิกจะได้รับเงินปันผลตามหุ้น ส่วนผลกำไรที่ได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จะใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม สมาชิกมีความไว้วางใจกัน จึงไม่มีปัญหาในด้านการเงิน และคณะกรรมการมีการรายงานการใช้จ่ายเงินทุกครั้งที่มีการประชุมของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม ซึ่งสมาชิกทุกคนจะมาเข้าร่วมประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน

เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีส่วนที่ทำให้ชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนภายนอก และทำให้เกิดการสร้างงาน มีเงินหมุนเวียนภายในชุมชน รองจากอาชีพหลัก คือการทำเกษตรกรรม จึงมีหน่วยงานต่างๆเข้ามาให้การสนับสนุนมากมาย ทั้งด้านงบประมาณการลงทุน การอบรมให้ความรู้ การให้กู้ยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ย

ตารางที่ 4 การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดลำพูน

วัน เดือน ปี	หลักสูตร	หน่วยงาน	ระยะเวลา	จำนวน (คน)
ก.ค. - ก.ย. 2546	สร้างชีวิตใหม่ให้กับสตรี ในชนบท	หน่วยพัฒนาสังคม ที่ 52	88 วัน	30
ก.พ. 2548	การทอผ้ากี่เอวระยะสั้น รุ่นที่ 1	ศูนย์เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	30 วัน	20
มี.ค. 2548	การทอผ้ากี่เอวระยะสั้น รุ่นที่ 1	ศูนย์เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	30 วัน	20
เม.ย. 2548	การตัดเย็บ - การแปรรูป ผลิตภัณฑ์	ศูนย์เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	30 วัน	20
ส.ค. 2548	การทอผ้า 30 ชั่วโมง	กศน.ลี่	30 ชั่วโมง	20

พ.ย. 2548	การทอผ้ากะเหรี่ยงลายโบราณ	อบต.นาทราย	5 วัน	20
ม.ค. – ก.พ. 2549	การทอผ้ากี่เอวระยะสั้น	ศูนย์เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	30 วัน	30
ก.พ. 2549	การทอผ้า 30 ชั่วโมง	กศน.ลี่	30 ชั่วโมง	20
ส.ค. 2549	โครงการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้เพื่อยกระดับความสามารถและทักษะแก่ผู้นำชุมชนหมู่บ้านหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (SMART OTOP Village)	กรมการพัฒนาชุมชน	4 วัน	10
ก.ย. 2549	การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว	ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน (ผู้ว่า CEO) โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำพูน	8 วัน	20
2549	การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอ	มูลนิธิโครงการหลวง โดยศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม	4 วัน	20
2549	การเยี่ยมชมธรรมชาติ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน	5 วัน	20
2550	การทอผ้ากี่เอวระยะสั้น	พัฒนาสังคม หน่วย	30 วัน	20

		ที่ 52		
2550	กระบวนการผลิตฝ้าย	ผู้ว่าราชการจังหวัด ลำพูน	5 วัน	20
พ.ย. 2550 – ม.ค. 2551	สร้างชีวิตใหม่ให้กับสตรี ชนบท	ศูนย์เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	88 วัน	20
วัน เดือน ปี	หลักสูตร	หน่วยงาน	ระยะเวลา	จำนวน (คน)
ธ.ค. 2550 – ก.พ. 2551	การแปรรูปผลิตภัณฑ์ (เยวชน)	ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 52	88 วัน	5
ม.ค. 2551	การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้า ทอกระเหรี่ยง	มูลนิธิ โครงการหลวง	4 วัน	20

ภาพที่ 10, 11 การอบรม“การย้อมสีธรรมชาติ” สนับสนุนงบประมาณโดยสำนักงานอุตสาหกรรม
จังหวัดลำพูน

ภาพที่ 12, 13 การอบรม “การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอกะเหรี่ยง” วันที่ 10 – 13 มกราคม 2551
สนับสนุนงบประมาณโดยมูลนิธิโครงการหลวง

ในด้านงบประมาณสนับสนุน วิทยาลัยชุมชนพระบาทห้วยต้มได้รับงบประมาณจากผู้ว่าราชการจังหวัด พัฒนาชุมชน พัฒนาสังคม มูลนิธิโครงการหลวง ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน เขตพัฒนาและสวัสดิการบนพื้นที่สูง 1 ถี่ และองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายอย่างต่อเนื่อง โดยวิทยาลัยชุมชนพระบาทห้วยต้มนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ปรับปรุงศูนย์เรียนรู้ และรวมทั้งเป็นสวัสดิการแก่สมาชิก

การดำเนินกิจกรรมของวิทยาลัยชุมชนพระบาทห้วยต้ม ทางวิทยาลัยชุมชนจะให้เงินกู้ยืมแก่สมาชิกที่ได้รับความเดือดร้อนเป็นกรณีฉุกเฉินในระยะสั้น เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร โดยไม่คิดดอกเบี้ย รวมถึงการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนยากจนและบุตรหลานของสมาชิกเป็นประจำทุกปี

ปัจจุบันวิทยาลัยชุมชนพระบาทห้วยต้มมีช่องทางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์มากขึ้น ทั้งการจำหน่ายที่ศูนย์จำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ศูนย์วิจัยหัตถกรรมบ้านห้วยต้ม มูลนิธิโครงการหลวงนำไปฝากขายยังสถานีต่างๆที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง สถานีวิจัยอินทนนท์ เป็นต้น การออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็น งาน OTOP CITY ซึ่งจัดขึ้นทุกปีโดยกรมการพัฒนาชุมชน งานคอยคำโครงการหลวง งานฤดูหนาวและงานกาชาดจังหวัด

ลำพูน งานเทศกาลผ้าไหมอำเภอถ้ำ รวมไปถึงงานและเทศกาลต่างๆตามแต่โอกาสทั้งในอำเภอถ้ำ และ จังหวัดใกล้เคียง เพื่อสร้างเครือข่ายด้านการตลาด นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มยังได้มีการขยายกำลังการผลิตไปยังชุมชนใกล้เคียง เช่น การทอผ้าพื้น โดยใช้กี่กระตุก การตัดเย็บ การแปรรูปผลิตภัณฑ์

ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีกระบวนการบริหารที่มุ่งเน้นไปสู่ การสร้างสรรค์งานที่มีคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่าที่สุด ผู้ปฏิบัติงาน จะต้องมิจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงาน และการบริการเป็นที่พอใจของลูกค้า รวมไปถึงเกิดประโยชน์ ต่อสังคมและชุมชน

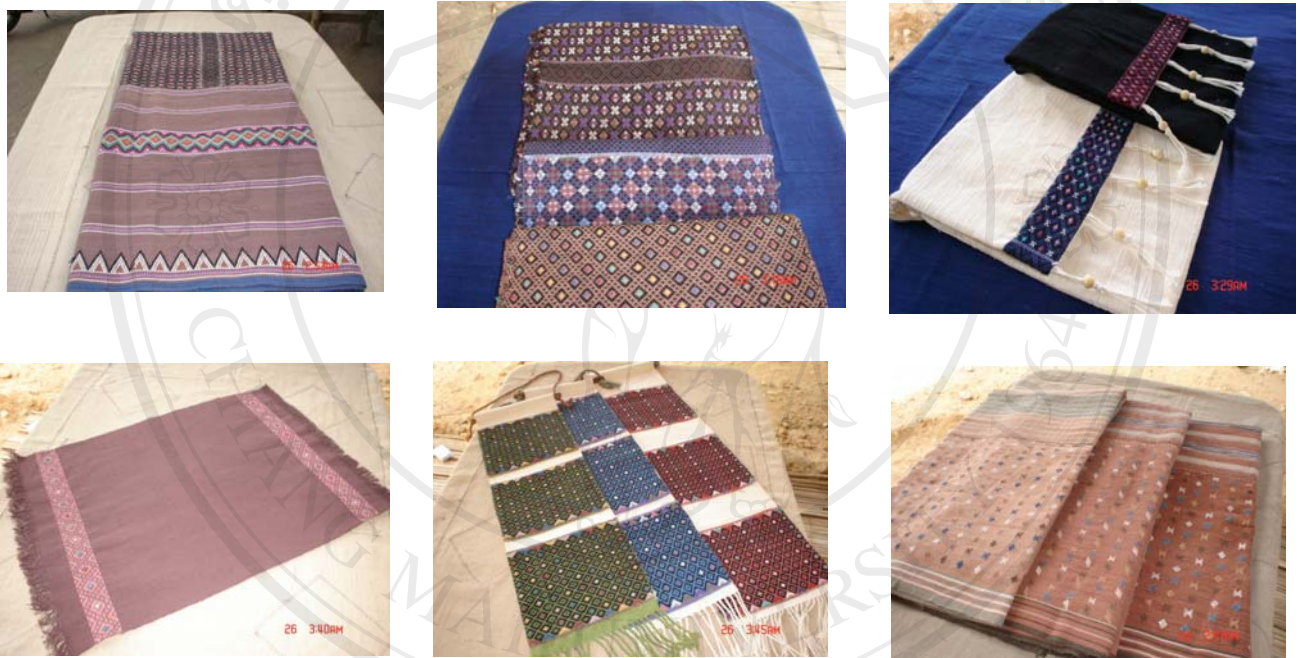
ผลิตภัณฑ์ผ้าทอกระเหรี่ยงลายโบราณ ชุมชนพระบาทห้วยต้ม

1. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ (แบบดั้งเดิม)

2. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ (แบบแปรรูป)

4.2 ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา ของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม

4.2.1 ปัญหาของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวม และทำการสรุป ปัญหาที่ได้จากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม ได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการผลิต

ปัญหาในด้านการผลิต พบว่า การผลิตของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มยังไม่ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและคุณภาพของผ้าทอ ด้วยข้อจำกัดของการทอผ้าด้วยกี่เอว ทำให้ไม่มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาการแปรรูปแล้วก็ตาม

รวมไปถึงสมาชิกวิสาหกิจชุมชนยังขาดทักษะการแปรรูป ในการใช้เครื่องจักร ทำให้การแปรรูปต้องอาศัยแรงงานจากกลุ่มอื่นๆในอำเภออีกด้วย นอกจากนี้ปัญหาของคุณภาพสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน ความประณีตในการทอ การลงน้ำหนักและความสม่ำเสมอของเส้นด้าย รวมทั้งการให้สีสันทนสีผ้า ยังไม่ตรงตามความต้องการของตลาดมากนัก การขาดแคลนแรงงานในฤดูการเกษตร เนื่องจากอาชีพหลักของชุมชน คือการทำเกษตร ทำให้วิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มขาดแคลนแรงงานและขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประธานวิสาหกิจชุมชน กล่าวว่า “ตอนนี้สมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการร่วมกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนมากนัก เพราะเห็นว่าการทำงานอื่นน่าจะดีกว่า งานอย่างอื่นจึงทอผ้า อยากรจะพัฒนาอาชีพการทอผ้าให้เป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน บางคนถึงหน้าลำไยก็ไปเก็บลำไย ไม่มาร่วมทำกิจกรรม เก็บลำไยตากแดดก็ได้วันละ 120 บาท มาทำงานวิสาหกิจชุมชนได้ 100 บาท ได้เงินน้อยหน่อย แต่ก็ไม่เหนื่อย” นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่า ปัญหาด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม คือ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอแต่ละผืน ต้องใช้เวลาในการทอค่อนข้างนาน คือ ผ้า 1 ผืนจะใช้เวลาประมาณ 7 – 10 วัน ซึ่งมีผลต่อสุขภาพของผู้ทอ เช่น การปวดหลัง ปวดเอว ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มีอายุ ประมาณ 40 – 60 ปี

2. ปัญหาด้านการตลาด

จากการศึกษาถึงปัญหาด้านการตลาดพบว่า วิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีการสร้างเครือข่ายในการจำหน่าย แต่ยังเป็นตลาดที่จำกัดอยู่ในเฉพาะบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น คือ กลุ่มบุคคลที่นิยมในงานหัตถกรรม สถานบริการ เช่น โรงแรมหรือรีสอร์ทต่างๆ ที่นำไปใช้ในการประดับตกแต่ง เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มยังไม่ค่อยเป็นที่สนใจของลูกค้าโดยทั่วไปนัก การขาดทักษะด้านการตลาด ทำให้วิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มไม่สามารถผลิตสินค้าได้ตรงกับความต้องการของตลาด สินค้าไม่มีความหลากหลาย มีแบบให้เลือกน้อย นางสายทอง เงินเลิศสกุล ซึ่งอยู่ในฐานะประธานวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม ได้กล่าวว่า “ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มมีตลาดที่ไม่หลากหลาย ถ้ามีคนแทนก็อยากจะลาออกจากการเป็นประธานวิสาหกิจชุมชน แล้วไปทำหน้าที่ในการหาตลาดช่วยที่วันดี เนื่องจากตนเองเป็นประธานวิสาหกิจชุมชน จึงไม่สามารถลงไปทำหน้าที่นี้ได้อย่างเต็มตัว เพราะถ้าไปขายของ ก็จะไม่มีคนดูแลและคอยให้คำแนะนำสมาชิก”

3. ปัญหาด้านการบริหาร

การบริหารของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มมีการดำเนินงานโดยคณะกรรมการเพียงไม่กี่คน เนื่องจากสมาชิกยังขาดการตระหนักรู้ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสมาชิกจะมีบทบาทในการผลิตและการเข้าร่วมประชุมเท่านั้น จากการสัมภาษณ์ถึงทัศนะ

ในการบริหารของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม สมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า “คนอื่นเขาไม่ค่อยมีเวลา เขาไปรับจ้างในตอนกลางวันจะทอผ้าในตอนกลางคืน แต่ตอนประชุมเขาก็มาทั้งหมด เราไว้ใจกัน เขารู้หนังสือ แต่เราไม่ค่อยรู้ เขาก็เป็นลูกเป็นหลานก็ให้เขานำไป” จากการสัมภาษณ์พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ค่อนข้างมีอายุ ไม่มีโอกาสในการเรียนหนังสือ การทอผ้าก็ใช้ทักษะและประสบการณ์ที่สั่งสมมา จึงมีลักษณะเป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ สมาชิกจะให้อำนาจการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมอยู่ที่คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน ซึ่งอาจเนื่องมาจากสมาชิกมีความไว้ใจซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

ด้านการผลิต

- การแปรรูป
- คุณภาพผลิตภัณฑ์
- ความต่อเนื่องของผลิตภัณฑ์

ด้านการตลาด

- กลุ่มลูกค้า
- ความนิยมในตัวสินค้า

การบริหาร

- การมีส่วนร่วมของสมาชิก

ปัญหาในการดำเนินการ
ของวิสาหกิจชุมชน
พระบาทห้วยต้ม

แผนภูมิที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผ้าทอกระเหรี่ยงลายโบราณชุมชน พระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน

4.2.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม

จากการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้ร่วมกัน
ให้แนวทางการแก้ไขปัญหาของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม ดังนี้

1. ด้านการผลิต

วิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มได้มีการขยายกำลังการผลิตเพิ่มมากขึ้น โดยกระจาย
การผลิตไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงในการทอผ้าพื้น เนื่องจากสามารถใช้ที่กระทงในการทอ ทำให้
สามารถทอผ้าที่มีขนาดใหญ่ได้ สะดวกต่อการนำไปแปรรูป รวมทั้งยังได้รับการสนับสนุนจาก
หน่วยงาน ในการให้ความรู้ในการเย็บจักรอุตสาหกรรม ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีแรงงานในการแปรรูป
ตัดเย็บผลิตภัณฑ์มากขึ้นด้วย โดยที่ผ่านมามีวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มได้ส่งเยาวชน จำนวน
5 คน เข้าร่วมอบรมให้ความรู้ในการแปรรูป ซึ่งจัดโดยศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 52

2. ด้านการตลาด

วิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มได้มีการสร้างเครือข่ายในการตลาด โดยใช้โอกาสใน
การออกร้านจัดแสดงสินค้าทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ มีการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่าง
กัน เพื่อนำไปจำหน่ายในหลายๆพื้นที่ เพื่อเป็นการขยายตลาดให้กว้างขึ้น รวมทั้งมีการแปรรูป
สินค้าให้มีความหลากหลายขึ้น โดยการชักนำเยาวชนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วม ขณะนี้มีเยาวชน
ผลิตเปลี่ยนกันมาช่วยจำหน่ายสินค้า ณ ศูนย์วิจัยหัตถกรรมบ้านห้วยต้ม จำนวน 20 คน

3. ด้านการบริหาร

ปัจจุบันบทบาทของสมาชิกได้เปลี่ยนไป จากการทอผ้าที่บ้านเมื่อมีเวลาว่าง
เปลี่ยนเป็นการทำกิจกรรมร่วมกันที่ศูนย์เรียนรู้ การทำงานร่วมกันของสมาชิก ทำให้กลุ่มมีการทำ
กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกรับทราบถึงปัญหาร่วมกันของสมาชิก และนำไปสู่แนวทางการ
แก้ไขปัญหาาร่วมกัน รวมทั้งกลุ่มได้ชักนำเยาวชนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการของ
วิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม เพื่อศึกษาและเรียนรู้ในการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน ใน

การสืบทอดบทบาทหน้าที่ในการบริหารต่อไป โดยในระยะแรกได้ชักนำเข้ามาเป็นผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ต้อนรับลูกค้า ให้มีส่วนร่วมในการแปรรูปผลิตภัณฑ์

นอกจากนี้ในการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มยังมีความคาดหวังต่อวิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้ม ซึ่งผู้วิจัยเรียบเรียงและสรุปได้ดังนี้

1. ต้องการให้ลูกหลานได้สืบทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาไว้ให้ชนรุ่นหลังสืบไป
2. ต้องการให้การทอผ้ากะเหรี่ยงลายโบราณ สามารถรองรับแรงงานในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนได้มีอาชีพสืบไป โดยไม่ต้องออกไปหางานทำนอกหมู่บ้าน
3. อยากให้หน่วยงานเข้ามาส่งเสริม ให้ความรู้ด้านการแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีความหลากหลาย ตรงกับความต้องการของตลาด

สืบทอดภูมิปัญญา
ให้ลูกหลาน

เป็นแหล่งรองรับ
แรงงานในชุมชน

ความคาดหวังของสมาชิก
ต่อวิสาหกิจชุมชน
ผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณ
ชุมชนพระบาทห้วยต้ม

ทักษะการ
เรียนรู้
การแปรรูป

**แผนภูมิที่ 4 ความคาดหวังของสมาชิกต่อวิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณ
ชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน**

**4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัด
ลำพูน**

4.3.1 ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม

- ผู้นำวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษา พบว่า บทบาทหน้าที่ของผู้นำวิสาหกิจชุมชน คือ นางสาวทอง เงินเลิศสกุล เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนา โดยคุณสมบัติเฉพาะตัวผู้นำ ซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญ และมีความประณีตในการสรรสร้างผลิตภัณฑ์ ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนคัดเลือกให้เป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารวิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้ม ในการกำหนดนโยบายการทำงาน และการควบคุมการดำเนินงานกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน ทั้งยังเป็นผู้ที่มีความรู้รอบ มีความเฉลียวฉลาด จนได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต่างๆที่เข้ามาให้การสนับสนุน เป็นวิทยากรสอนการทอผ้ากะเหรี่ยงทั้งในชุมชน และภายนอกชุมชน ผู้นำวิสาหกิจชุมชนเป็นผู้ที่มีจิตใจดี มีความเสียสละ มีความพยายามในการที่จะช่วยเหลือและหาแนวทางในการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่สมาชิก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ นางสาวทอง เงินเลิศสกุล ได้มีแนวความคิดว่า จะชักชวนสมาชิกปลูกพืชผักสวนครัว บนพื้นที่ว่างเปล่าบริเวณหลังศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้สมาชิกนำไปจำหน่ายและบริโภคในครัวเรือน เป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนั้นผู้นำยังเป็นผู้มีความกระตือรือร้น ใฝ่หาความรู้ที่จะนำมาพัฒนากลุ่มอยู่เสมอ จะเห็นได้จากการนำผลิตภัณฑ์ไปออกร้าน เพื่อหาเครือข่ายในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ มีการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์เพื่อกระจายสินค้าไปยังชุมชนอื่นร่วมกับกรรมการฝ่ายการตลาด คือ นางวันดี คำปา เช่น มีการฝากขายสินค้ากับกลุ่มผ้าทอยกดอกบ้านบวก ตำบลดงดำ และนำผ้าทอยกดอกบ้านบวกมาจำหน่ายที่ศูนย์เรียนรู้ การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชนเผ่า ปกาเกอญอในอำเภอทุ่งหัวช้าง ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะในการผลิตระหว่างกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ ผู้นำวิสาหกิจชุมชนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน เพื่อขอรับการช่วยเหลือและการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน ทำให้วิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหลายหน่วยงาน เนื่องจากเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มมีความเข้มแข็ง มีผู้นำที่สามารถจะนำวิสาหกิจชุมชนพัฒนาไปในทิศทางที่ดีได้

- การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน

ในการบริหารวิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้ม ได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนที่มีความรู้ ความชำนาญในด้านต่างๆเพื่อรับผิดชอบงานในฝ่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการเงิน มีหน้าที่ จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ต่างๆในการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนให้เป็นปัจจุบัน ฝ่ายการตลาด มีหน้าที่ จัดหาตลาด ขายผลิตภัณฑ์และรับผิดชอบในการออก ร้านแสดงสินค้า ทำการส่งเสริมการตลาด ฝ่ายประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ ดูแลลูกค้า รวมทั้งการติดต่อประสานงาน ฝ่ายผลิต มีหน้าที่ ดำเนินการผลิตสินค้า การแปรรูป จัดหาวัตถุดิบ และฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ มีหน้าที่ ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพสินค้า ให้ได้มาตรฐาน ซึ่งแต่ละฝ่ายมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นกลไกทำให้วิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง หากขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้ว การดำเนินกิจกรรมจะต้องชะงัก และเกิดปัญหา คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนนอกจากจะเป็นผู้มีความรู้แล้ว ยังมีความเสียสละ คือ สามารถร่วมดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนได้ตลอดเวลา โดยคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณนั้นจะต้องมาทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิก ณ ศูนย์เรียนรู้ทุกวัน ทำให้เกิดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนร่วมกันระหว่างคณะกรรมการและสมาชิก

- การมีส่วนร่วมของสมาชิก

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้ม เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้ม ซึ่งแต่ละคนมีความชำนาญในด้านการผลิต ซึ่งสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษที่สอนให้ผู้หญิงทุกคนมีหน้าที่ในการทอผ้า ให้คนในครอบครัวได้สวมใส่ ซึ่งแต่เดิมการทอผ้าจะทอกันเมื่อว่างจากงานประจำวันที่บ้าน มีบทบาทเป็นเพียงผู้ผลิต และนำมาจำหน่ายให้กับกลุ่มเท่านั้น ปัจจุบันบทบาทของสมาชิกเปลี่ยนไป คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มจะมาร่วมกันทำกิจกรรมที่ศูนย์เรียนรู้ ทำให้วิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มมีการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีความเข้มแข็ง เนื่องจากการทำงานร่วมกันของสมาชิก ทำให้รู้ถึงปัญหาที่เกิดกับวิสาหกิจชุมชน สมาชิกสามารถช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน และเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน

- เงินทุนหมุนเวียนภายในวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้ม ได้มีการระดมทุนในรูปแบบของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยแบ่งเป็นเงินที่ใช้หมุนเวียนในการดำเนินการจัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้า เพื่อนำมาขายต่อให้สมาชิกในราคาต้นทุน เงินกู้ยืม คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 3 บาท เงินปันผลแก่สมาชิก เงินสวัสดิการ และเงินที่ใช้ในกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน การปรับปรุงสถานที่ดำเนินกิจกรรมและศูนย์เรียนรู้ รวมทั้งเป็นค่าตอบแทนของคณะกรรมการ ทั้งยังมีหลายหน่วยงานเข้ามาให้การสนับสนุนทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ในการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจ

ชุมชน เนื่องจากหลายหน่วยงานเล็งเห็นถึงศักยภาพในการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม รวมไปถึงเงินกู้ยืมโครงการเศรษฐกิจชุมชน ของกรมการพัฒนาชุมชน โดยผ่านทางองค์กรบริหารส่วนตำบลนาทราย โดยไม่คิดดอกเบี้ย กลุ่มละ 100,000 บาท เป็นเวลา 5 ปี โดยนำส่งคืน ปีละ 20,000 บาท จำนวน 2 กลุ่ม ทำให้วิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณไม่มีปัญหาในด้านเงินทุนหมุนเวียนภายในวิสาหกิจชุมชน จึงสามารถทำกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง คือ มีทุนในการจัดซื้อเส้นด้ายให้กับสมาชิก และทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกในราคายุติธรรม อีกทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ยังเป็นแหล่งเงินทุนในการกู้ยืมเงินของสมาชิกในการใช้จ่าย โดยสมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า “ถ้าไม่กู้เงิน ก็ไม่ได้ของ” โดยสมาชิกรายดังกล่าวได้กู้เงินไปเพื่อลงทุนในการซื้อที่ดิน และสมาชิกคนดังกล่าวยังกล่าวอีกว่า “กู้อไปซื้อที่ เพื่อปลูกข้าวโพด เมื่อได้ผลผลิตแล้ว ก็จะนำเงินที่ได้มาคืน” หากสมาชิกรายใดมีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น เป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร ในการกู้ระยะสั้นก็จะไม่คิดดอกเบี้ย นอกจากเงินทุนหมุนเวียนจะสามารถทำให้กิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องแล้ว ยังมีส่วนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มอีกด้วย

- ความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์

ผ้าทอของชนเผ่าปกากะญอ เป็นผ้าทอที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ มีสีสันและลวดลายสวยงาม และจากความสำเร็จในการใช้เครื่องนุ่งห่ม หากมีประเพณีที่สำคัญในชุมชนชนเผ่าปกากะญอทุกคนจะต้องแต่งกายประจำเผ่าของตนเอง เนื่องจากมีความเชื่อในการสวมใส่ว่าหากสวมใส่เสื้อประจำเผ่าในการประกอบพิธีต่างๆ จะทำให้ชีวิตดี และทำให้การประกอบพิธีต่างๆ มีความศักดิ์สิทธิ์ จากความเชื่อนี้ชนเผ่าปกากะญอยึดถือและปฏิบัติตามโดยตลอด วัฒนธรรมการแต่งกายของชนเผ่าปกากะญอนี้เอง ที่มีส่วนดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม ทำให้เป็นจุดเด่นในตัวผลิตภัณฑ์ นักท่องเที่ยวมีความสนใจ จึงซื้อกลับไป ทำให้กลุ่มมีการริเริ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย ทั้งในด้านรูปแบบ และการย้อมสีธรรมชาติ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ซื้อ

2. ปัจจัยภายนอก

- ผู้นำชุมชน

เนื่องจากชุมชนพระบาทห้วยต้มเป็นชุมชนค่อนข้างใหญ่ อยู่รวมกันจำนวน 10 หมู่บ้าน มีผู้นำชุมชนหลากหลายท่าน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบกับวัฒนธรรมความเชื่อ

ของชนเผ่าปกากะญอ เพศหญิงและเพศชายจะมีแบ่งแยกกันค่อนข้างชัดเจน และผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชายจึงไม่ค่อยมีบทบาทในด้านกลุ่มมากนัก เนื่องจากจะเปิดโอกาสให้กลุ่มสตรีได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในกลุ่มสตรีด้วยกันเอง ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนและเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามที่วิสาหกิจชุมชนร้องขอ

- บทบาทของชุมชนต่อวิสาหกิจชุมชน

ชนเผ่าปกากะญอเป็นชนเผ่าหนึ่งที่มีวัฒนธรรมการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งการแต่งกายของชนเผ่าปกากะญอในชุมชนพระบาทห้วยต้มส่วนใหญ่ยังคงสวมใส่ชุดแต่งกายประจำเผ่า โดยเฉพาะการทำพิธีสำคัญทางศาสนาหรือพิธีสำคัญต่างๆ ซึ่งแสดงออกถึงความตระหนักถึงคุณค่าและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของคนในชุมชน ส่งผลให้เกิดเป็นจุดเด่นในตัวผลิตภัณฑ์ จุดเด่นนี้เองที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว จนเกิดเป็นแนวคิดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

- การสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐภายในจังหวัด

เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีส่วนที่ทำให้ชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนภายนอก และทำให้เกิดการสร้างงาน มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดี จึงมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาให้การสนับสนุนมากมาย (ตารางที่ 3) ทั้งด้านงบประมาณการลงทุน การอบรมให้ความรู้ การให้กู้ยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ย รวมทั้งได้รับโอกาสให้เข้าร่วมเป็นตัวแทนในการจัดแสดงสินค้าของหน่วยงานต่างๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มอื่นๆ และนำมาปรับใช้กับตนเอง ทั้งในเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การจัดหน้าร้าน และเครือข่ายการตลาด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไป

- ความพึงพอใจในสินค้าและบริการ

เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มมีการพัฒนาได้ เนื่องจากการการรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของลูกค้าที่รับบริการ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้มมีหลักในการบริหาร คือ มุ่งเน้นไปสู่การสร้างสร้งงานที่มีคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่าที่สุด ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงาน และการบริการเป็นที่พอใจของลูกค้า รวมไปถึงเกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน การทำให้ลูกค้าพึงพอใจจึงเป็นหัวใจในการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม